

MARCA NA SEJI OBČ. SKUPŠČINE

Vrsta davčnih novosti

Na bežigrajski občinski upravi za družbene prihodke pripravljajo te dni predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov, ki ga bodo obravnavali in sprejeli delegati vseh treh zborov občinske skupščine na zasedanju 12. marca. Dokument prinaša precej sprememb v obdavčevanju na področju kmetijstva, obrti, obdavčevanju dohodka iz premoženja in premoženjskih pravic in drugih, ki jih velja omeniti.

Temelj obdavčitve kmetov bo tudi po novem še vedno ostal katastrski dohodek. Poleg tega pa je predvidena tudi obdavčitev po dejanskem dohodku iz ostalih kmetijskih dejavnosti, ki niso pogojene le z obdelovanjem zemlje. Davčnih olajšav bodo deležni predvsem tisti kmetje, ki bodo naglasi svoj denar v modernizacijo kmetij, v prenovitev in posodobitev gospodarskih in stanovanjskih poslopij ter v razvoj kmečkega turizma.

Razveseljiva davčna novost čaka letos obrtnike in vse, ki opravljajo samostojne poklicne dejavnosti. Namesto dosedanje progresivne obdavčitve, bo, če bo dokument sprejet, obveljala proporcionalna obdavčitev, ki jo bodo zavezanci plačevali ne glede na višino ustvarjenega dohodka, vsi po istem dogovorjenem odstotku od ostanka čistega dohodka. Predvidoma bodo obrtniki plačevali 35 odstotkov davka od ostanka čistega dohodka. Zavezanci, ki opravljajo poklicne dejavnosti posebnega družbenega pomena (odvetniki in samostojni kulturni delavci), ki se bodo odločili za obdavčitev po dejanskem dohodku, bodo plačevali 10 odstotkov od ostanka čistega dohodka, »popoldanski« obrtniki 40 odstotkov, šušmarji pa 45 odstotkov. Tudi tu so predvidene številne davčne olajšave, na primer pri vlaganju sredstev za nabavo opreme in modernizacijo poslovnih prostorov, ter pri opravljanju ne-

katerih storitvenih obrti, ki jih za Bežigradom manjka. Na občinski upravi za družbene prihodke so nas opozorili, da to ne bodo več olajšave na davek, ampak se bodo zmanjšale davčne osnove.

Letos se bo predvidoma povečal tudi krog zavezancev, ki plačujejo davek po povprečnem letnem znesku, predvsem med storitvenimi dejavnostmi. Le-ti bodo po novem lahko zaposlili tudi po enega delavca. Predvidoma bodo na tak način plačevali davek tudi taksisti.

Pri obdavčevanju dohodka iz premoženja in premoženjskih pravic, ki zajema predvsem davke od najema in podnajema stanovanjskih prostora-

rov, se je progresivna lestvica obdavčitve raztegnila. Občani, ki bodo dosegli nižji dohodek iz premoženja, bodo plačevali manjši davek kot do zdaj, tisti z večjim pa večjega.

Največje zanimanje javnosti pa je vzbudilo obdavčevanje premoženja – posesti, nepremičnin in premičnin. Namesto dosedanje proporcionalne se obeta progresivna obdavčitev po ocenjeni vrednosti premoženja – stanovanjskih hiš, stanovanj, garaž, poslovnih stavb in prostorov, počitniških hišic ter plovnihih objektov. A tudi tu davki ne bodo zajeli vseh po vrsti, temveč le tiste, ki imajo več kot 120 kvadratnih metrov stanovanjske površine ter plovne objekte, ki so daljši kot

8 metrov. Garaže, počitniške hišice in poslovni prostori pa bodo obdavčeni po progresivni stopnji glede na ocenjeno vrednost objektov.

Letošnja davčna novost se obeta tudi pri plačevanju prometnega davka za promet z alkoholnimi pijačami. Davčna osnova zanj ne bo več nabavna temveč prodajna cena. S posebnimi beneficiranimi stopnjami pa bo občina zasebnim gostincem ta davek znižala za 70 odstotkov, tako da bo ostal približno enak kot doslej. Prometna davka za uvožene in domače alkoholne pijače pa bosta enaka, tako za organizacije združenega dela kot za zasebnike.

VIDA PETROVČIČ

Turistični rezultati nad povprečjem

Med 65 občinami v Sloveniji je Bežigrad po številu tujih gostov na 16. mestu /Za nami je Kamnik, pa zdravilišče Čatež...

V navadi je, da nekako do konca februarja na vseh dogojih področjih človekovega udejstvovanja preštejejo rezultate, izmerijo uspešnost poslovanja in ugotovijo, ali je bilo minulo leto bolj ali manj poslovno od leta prej.

Zavod SR Slovenije za statistiko je te dni objavil dokončne rezultate o realiziranem turističnem prometu v letu 1984 tudi za posamezne občine. Turistični rezultati, ki smo jih z majhnim številom prenočitvenih zmogljivosti (in še te so pretežno sezonske) dosegli za Bežigradom, so presenetljivi. Zelo malo je slovenskih občin, kjer bi število inozemskih gostov poraslo za tolikšen odstotek (42%) kot v občini Bežigrad, pa tudi število občin, kjer bi letovalo več tujih kot domačih gostov, lahko preštejemo na prste ene roke.

V Sloveniji je 65 občin, ki vsaka po svoje soustvarjajo slovenski turistični promet. Po številu realiziranih tujih prenočitev pripada občini Bežigrad 18. mesto med občinami v Sloveniji, po številu tujih gostov pa celo 16. mesto. Rangiranje pomeni, da se po strukturnem deležu, ki ga posa-

mezne občine prispevajo k skupnim inozemskim turističnim rezultatom Slovenije, za občino Bežigrad zvrsti še 49 slovenskih občin. Manj turističnih postelj kot občina Bežigrad ima 40 slovenskih občin.

Pa pogledajmo rezultate. V naši občini smo leta 1984 zabeležili 25.286 vseh gostov ali 21 odstotkov več kot leto prej; domačih gostov je bilo 11.420 ali 2 odstotka več in tujih 13.866 ali 42 odstotkov več kot leta 1983.

V 562 ležiščih, kolikor jih je na Ježici, v zasebnih sobah in študentskih domovih uradno namenjenih turizmu, je bilo evidentiranih 40.591 prenočitev ali 3 odstotke več kot leto prej. Čeprav je bilo domačih gostov 2 odstotka več, so prenočili manjkrat kot leta 1983 (indeks 84), tujih prenočitev pa smo za Bežigradom evidentirali 22.531 in to pomeni kar 27 odstotkov več kot leta 1983. S ponosom lahko zapišemo, da smo na območju občine Bežigrad zabeležili toliko tujih prenočitev (oziroma celo malo več), kot v renomiranem slovenskem zdravilišču Terme Čatež, kjer je turistom na voljo 1857 turističnih ležišč. V zdravilišču Terme Čatež so leta 1984 zabeležili 22.007 tujih prenočitev.

Da doseženi turistični rezultati v občini Bežigrad niso za nemarljivi, pokaže tudi primerjava z realiziranim turističnim prometom, ki so ga dosegli v občini Kamnik, kjer je turistom na voljo za polovico več ležišč kot za Bežigradom (skupaj 906 turističnih ležišč, ker ne smemo pozabiti, da sodijo k turističnim zmogljivostim v občini Kamnik poleg obeh hotelov tudi prenočitvene kapacitete na Veliki planini, ki ima dve sezoni, letno in zimsko, in planinski dom v Kamniški Bistrici). V občini Kamnik so leta 1984 zabeležili 40.258 prenočitev, to je približno toliko kot za Bežigradom, od tega samo 12 odstotkov tujih, turistični promet pa je v primerjavi z letom 1983 za 14 odstotkov nazadovol.

V občini Bežigrad je tujih gostov in tujih prenočitev precej več, kot jih zabeleži uradna statistika, vendar te prenočitve niso deklarirane kot turistične. Številni tuji gostje, ki prenočujejo v Mednarodnem centru za podjetja v družbeni lastnini v deželah v razvoju, obiščejo Ljubljano sicer iz poslovnih razlogov (tudi mnogi drugi, ki jih v ljubljanskih hotelih vendarle prištevamo med tuje turiste), doživijo in ogledajo pa si jo seveda tudi kot turisti.

DANICA ZORKO

Popravek

V prejšnji številki Zbora občanov smo na 4. strani objavili Osnutek ugotovitev, stališč in usmeritev za nadaljnje poglabljanje krajevne samouprave in delegatskega sistema v krajevnih skupnostih v občini. Prvi del besedila 6. točke v 3. stolpcu se pravilno glasi:

6. Organizacije združenega dela, ki poslujejo na območju posamezne krajevne skupnosti, se morajo bolj aktivno vključevati v njeno delovanje na vseh področjih – od usklajenega planiranja do sodelovanja v samoupravnih organih in organih družbenopolitičnih organizacij.

ZBOR OBČANOV / 5

GEOLOŠKI ZAVOD

Usklajen nastop

Pri raziskavah in izkoriščanju energetskih virov bo GZL sodeloval z Elektroprojektom in Rudarsko energetskim kombinatom iz Titovega Velenja

Geološki zavod Ljubljana bo v prihodnjih dneh podpisal dva samoupravna sporazuma: samoupravni sporazum o poslovnotehničnem sodelovanju in skupnem planiranju pri izgradnji energetskih in drugih objektov z inženirskim birojem Elektroprojekt iz Ljubljane ter samoupravni sporazum o dolgoročnem poslovno tehničnem sodelovanju in o temeljnih skupnega plana s SOZD REK Franc Leskošek Luka iz Titovega Velenja.

Oba sporazuma temeljita na ugotovitvi, da so vse tri delovne organizacije vključene v proizvodne procese raziskovanja in pridobivanja energetskih virov, preko investicijske izgradnje do eksploatacije. Ti procesi zahtevajo tesno medsebojno planiranje, skupno nastopanje in medsebojno delitev dela, skupno zagotavljanje virov financiranja, medse-

bojno povezanost, skratka – skupno delo.

Sporazum o poslovno tehničnem sodelovanju in skupnem planiranju pri izgradnji energetskih in drugih objektov, ki ga sklepata Geološki zavod Ljubljana in inženirski biro Elektroprojekt, določa da bosta podpisnici skupaj nastopali na področju projektiranja in izgradnje hidro in termoelektrskih objektov, na področju razvoja geotermalne energije in na področju vključevanja v razvoj in projektiranje na energetskih objektih. Skupno se bosta tudi vključevali v planiranje ravoja energetike v SR Sloveniji in sicer tako, da bosta v okviru planskih dokumentov opredeljevali tehnične, tehnološke, kadrovske in finančne potrebe.

Samoupravni sporazum o dolgoročnem poslovno tehničnem sodelovanju in o teme-

ljih skupnega plana med GZL in SOZD REK Franc Leskošek Luka pa delovni organizaciji podpisujeta z namenom, da bi zagotovili na najustrenejši način razvoj rudnika zaradi družbenih potreb po proizvodnji lignita s pravilnim in pravočasnim planiranjem in izvajanjem celotnega reprodukcijskega procesa pridobivanja premoga, od geoloških raziskav, projektiranja in odpiralnih in pripravljalnih del do eksploatacije, dalje uvajanje sodobnejših, varnejših in racionalnejših oblik in vsebine dela v vseh fazah produkcijskega procesa ter smotno organiziranje in povezovanje proizvodnih zmogljivosti, specializacijo in racionalnost pri delu, opremljanju in tehnološkem razvoju.

Oba samoupravna sporazuma predstavljata pomemben korak pri zagotavljanju koordiniranega nastopa ter dolgoročnega enakopravnega sodelovanja v procesih pridobivanja energetskih surovin v Sloveniji.

H. Š.

Ljubljansko Posavje v ljudski revoluciji

Nadaljujemo z objavljanjem odlomkov iz knjige Ljubljansko Posavje v ljudski revoluciji avtorja Mihe Čarina. Knjiga bo izšla za praznik občine Bežigrad, ki je 24. junija, v založbi Občinske konference SZDL. Gradivo za objavo izbira avtor.

PRVA ŠOLA

Velik napredek v kulturnem razvoju Posavja je ustanovitev fare na Ježici, ob njej pa tudi ustanovitev prve šole. Cerkev in zraven nje šola in farovž so sestavljali značilno podobno skoraj vsake slovenske vasi.

Ustanovitev fare na Ježici je tesno povezana s cerkvenim življenjem v šempetrski fari v Ljubljani. Pisane vire o njej imamo šele v 12. stoletju (1163). Približno ob tem času je najbrže tudi že stal prvi grad na gajskem hribu. Zgodovinar Vrhovnik Ivan stavi ustanovitev šempeterske fare v leto 1290, tedaj je imela že tudi vse podružnice v porečju Ljubljane, med temi naštevata tudi Ježico (1. c. str. 7). Cerkev v Stožicah je morala biti zgrajena še pred ježensko, ki se omenja 5. aprila 1451; Jesišča bei sand Jurigen (Ježica pri sv. Juriju), s čimer je mišljena cerkev v Stožicah. Sklepamo smemo, da so v posavske podružnice šempeterske fare (Stožice, Ježica) hodili maševat duhovniki iz Ljubljane (Šempetra). Stari ljudje vedo povedati po tradiciji, ki se je ohranila na Posavju, da je bila v Stožicah že davno romarska cerkev sv. Sobote, pomembno zbirališče vernikov iz bližnje in daljne okolice. Sedanja cerkev v Stožicah je vsaj poznogotška in se prvič omenja 1526; potem je bila: večkrat prezidana. Ni znano, zakaj so romanje opustili – morda so ga protestanti zatrli in se kasneje ni več obnovilo, morda tudi zato, ker so v

17. stoletju tudi Posavci začeli hoditi na božjo pot k sv. Roku v Dravljah (15. in 16. avgusta) v zahvalo in zaobljubo, da je prenehala več let trajajoča kužna epidemija, ki je močno prizadela Posavce. Baročna cerkev sv. Roka v Dravljah je bila zgrajena: 1646 v zahvalo in odvrnitve kuge in ima menda še danes vzdane v zadnji steni 4 priprošnjeke zoper kužne bolezni – sv. Roka, Urbana, Boštjana in Marijo.

L. 1787 je ljubljanski gubernij dal dovoljenje za ustanovitev male fare ali lokacije na Ježici. Tedaj so vasi Ježica, Savlje, Mala vas, Kleče, Stožice imele skupno 123 hiš in 776 prebivalcev:

Kleče 17 hiš s 112 prebivalci
Savlje 31 hiš s 201 prebivalci
Ježica 32 hiš s 172 prebivalci
Mala vas 17 hiš s 115 prebivalci
Stožice 26 hiš s 176 prebivalci
Skupaj 123 hiš s 776 prebivalci

IMENA VASI

Ime Ježica (v imenovanem viru Jesitz, pa tudi Jesischa) pride od imena ježa (savska terasa, nasip, nemško Damm), na kateri so prebivalci zgradili svoja bivališča, deloma tudi iz bojznosti pred poplavlami, ki so često ogrožale vasi, saj še pomnijo ljudje, da je Sava pred regulacijo večkrat poplavljal prav do roba Male vasi. Starejši prebivalci še pomnijo naraslo Savo, ki je v svojem stranskem rokavu tekla pod mostičem med bivšo gostilno »Pri Florijančku« in sedanjo gostilno »Pri Angelci«. Po jezi se prebivalci imenujejo Ježenci (pridevnik ježenski) in ne Ježičani in jeziški kot še danes tolikokrat slišimo in beremo! Po Savi so dobile ime tudi Savlje, ki imajo najvišjo lego (305 m); Kleče pomenijo vas na pešeni sipini ob vodi – kleč, pa tudi kleče, klečeta. Stožice so poimenovali po

številnih stogih ali kopah sena in žita, ki jih je bilo videti na travnikih pred vasjo, dokler jih niso nadomestili kozoči. Mala vas je pač najmanjše naselje, prvotno le kakšh 10 hiš v spodnji vasi, danes že skoraj izginja z zemljevidov zaradi močne deagrarizacije prebivalstva; obe vasi Mala vas in Stožice brez določene meje prehajata druga v drugo (na primer: na eni strani Titove ceste je Mala vas, na drugi Stožice), obe pa v mesto.

JURIJ JAPELJ

Šempeter – ustanovitelj – je poslal znanega cerkvenega pisatelja in prevajalca (pravzaprav organizatorja prevajanja) sv. pisma v slovenščino – Jurija Japelja (1744–1807) kot prvega župnika na Ježico. Japelj je bil doma iz Kamnika, se je šolal pri jezuitih v Ljubljani. Pred prihodom na Ježico je bil škofijski tajnik v Ljubljani in od l. 1779 vodja Schillingove ustanove pri sv. Petru.

Na Ježici razen male cerkvice ni bilo ničesar, zato se je Japelj lotil vsega na novo: zgradil je najprej župnišče, gradnja je trajala 4 leta, doklej je Japelj stanoval na Ježici pri Kukeljnu; tudi novo cerkev je pričel graditi, a ta je bila dograjena šele 1802, ko je bil Japelj že odšel z Ježice (1795).

Poleg skrbi za cerkveno (versko) življenje svojih faranov je Japelj, ki je bil zelo izobražen; govoril je več jezikov, bil je privrženec jansenizma, zagovarjal je strogost v cerkvi, pa tudi preprostejši obrede in branje sv. pisma; mimo nabožnih pesmi je pisal tudi leposlovna dela laične vsebine, kakor na primer libreto za opero Artekserskes, pesmi uživaške vsebine za ožjo družbo; na Ježici je ustanovil prvo šolo. Japelj se je iskreno in z vnmemo lotil dela, ko je na Ježici prvi odprl farno

šolo in tudi sam začel poučevati posavske otroke branja, računanja, pisanja in pa seveda verouka, ki je bil glavni predmet. Učenci so imeli pouk kar v njegovem stanovanju; ob lepem vremenu je organiziral »šolo v naravi« pod kakim drevesom ali ob Savi, kjer so otroci uprizarjali tudi igre za rekreacijo. Pomagali so tudi kmetom in pobirali kamenje z njiv in tako združili koristno s prijetnim. Japelj sam je priredil šolsko knjigo »Ta veliki katekizmus s prašanji in odgovorami« (6 izdaj 1779–1809), za kar mu je cesarica Marija Terezija podarila zlato kolajno. Knjiga je pospešila razvoj osnovnih šol (trivijalk) po deželi.

Japelj je posegel tudi v gospodarski razvoj Posavja in učil ljudi sadjarstva in umnega kmetijstva (kako se na Kranjskem proso mane), učil je šolarje, ki niso mogli v redno šolo hoditi (Kratki katekizmus), mnogo se je zavzemal za slovenski jezik in ga hotel povzdigniti med prve slovanske jezike; ob neki priložnosti, ko so ga oblasti (kranjski deželni glavar grof Franc Jožef Wurmbrand) vprašale, katerega od slovenskih jezikov naj bi se učila šolska mladina, da bi se najbolje naučila ostalih slovenskih jezikov, odgovoril, da je najprimernejša slovenščina (kranjsčina), ki da je ne le eden najstarejših jezikov, ampak tudi zelo preprost in slikovit. Svetoval je, naj bi tudi nemški plemiči, živeči med Slovenci, poskrbeli, da se bodo njih otroci naučili slovenščine, vlada pa naj ustanovi slovensko akademijo, ki naj izda splošen slovar in slovnico slovenskih jezikov. Na Zoisovo pobudo, je začel pisati slovensko slovnico; bil je prvi pisatelj, ki je rabil namesto pokrajinskega imena Kranjci izraz Slovenci za ves narod. Za svoj hobi se je ukvarjal tudi s tehniko in snoval perpetuum mobile.